Одне легковажне плем'я мурашок вибудувало мурашник у верболозі на березі річки. Як усі вони старалися, як квапилися чимскоріше закінчити роботу! І таки встигли до початку зими зміцнити стіни своєї хатки й забезпечити себе й майбутніх нащадків їжею. Наче відчуваючи, що зима буде холодна і снігова, мурашки підбирали кожне зернятко, кожну бадилинку.

А зима й насправді видалася довга й сувора. Тріску чий мороз одразу зіткав на вербах срібні мережива. Злякано визирали в дивовижний білий світ матері-мурашки: неспокійно їм було за долю майбутніх дітей. Однак у мурашнику було тепло, а в яєчках розмірено стукали серця майбутніх мурашиних лицарів і красунь. Здавалося, що вони лише чекають перших ударів невидимого дзвону, аби з'явитися на світ. І ось, неначе гарматний постріл, грянула весна. Сонце швидко розігріло річку й крига скресла. Мов за порухом чиєїсь таємничої руки, світ невпізнанно змінився — все навколо збадьорилося, зазеленіло, а мурашник під тиском підземних вод почало потрушувати.

На зорі, коли сонце купалося у річці, з яєчок стали вистрибувати мурашечки. Ні в кого навіть не було часу глянути, чи всі у них ніжки, тому що вода гадюкою підповзала до мурашника. Проте варто було сонцю вистрибнути з річки, як вода відступила. І тієї ж миті з яєчка вилупилося останнє мурашеня, яке зовсім не було схоже на інших мурашиних дітей.

— Гляньте на нього! Оце красунчик! — вигукнула мурашка-повитуха. — Та й чи мурашеня це?

На її крик збіглася уся мурашва, і думки висловлювалися найрізноманітніші. Мурашеня ніскільки не було схоже на своїх братиків і сестричок: воно було велике й біле, тоді як усі інші — чорні або, принаймні, брунатні. Занепокоїлася матимурашка. Біле мурашеня було її сином. Хіба могла вона зректися своєї дитини?

— Якщо я належу до мурашиного племені, то чому ви сумніваєтесь у моєму синові? — сказала вона.

Присоромлені мурашки опустили голови, але тінь сумніву залишилася. Біле мурашеня? Що за небачене диво? Старі нишком стежили за ним, сподіваючись що воно підросте і все-таки змінить свій колір. Та минав час, а воно ставало все білішим. Мати запідозрила, що в усьому винна біла сніжна зима, проте як про це скажеш уголос? Адже інші мурашечки теж народилися після довгих білих ночей. Чому ж тоді лише її син білий?

Біляк нічого не знав про страждання матері. Він підростав, набирався силоньки, правда, забавки братів його не цікавили, а ще менше — добування харчів на зиму. Замість того, щоб тягти на собі ноші, Біляк спостерігав, як пурхає метелик, тремтить трава на вітрі, вслуховувався у жебоніння потічка. Він до пізньої ночі не лягав спати, а проводжав поглядом місяць, що мандрував по небу, слухав сонливе перешіптування зірок. Тому, звісно, ранком йому було важко прокидатися.

— Мало того, що він білий, так іще й ледачий! — докірливо мовила цариця мурашиного племені. Від її слів мати Біляка почервоніла: одже для мурашки немає більшого гріха, як лінощі. Вона стала будити сина трохи раніше. Тепер він приходив до школи вчасно, проте вчитель все одно був незадоволений. Кого з мурашиного племені цікавить, як проводять свій час зірки й метелики? Мурашці насамперед треба знати, де шукати їжу, як будувати мурашник, у кого які обов'язки на день.

— Надто багато думає і надто багато ставить запитань! — виніс вирок учитель і поскаржився цариці, а та сказала:

— Нехай більше працює!

Однак це викликало справжній переполох. На уроках, змаганнях з бігу, в роботі Біляк завжди був першим. Одноплемінні не бажали більше бачити його.

— Ну й задавака! — шепотілися поміж себе брати після чергового подвигу Біляка, відмовляючись прийняти його до свого товариства.

Даремно горопашний Біляк намагався зрозуміти, в чому ж його провина. Дарма давав обіцянки, що виправиться. Чим достойніше він себе поводив, тим відвертіше брати нехтували ним.

Біляку не залишилося нічого іншого, як увесь вільний час роздивлятися довкола себе й прислуховуватися. Скільки ненависті, скільки дурості побачив він на лузі! Він, наприклад, швиденько з'ясував, що жаба своє кумкання ставить куди вище від пісні солов'я, а слимак вважає, що розумнішого за нього не знайдеш у всьому світі. А війни мурашви? Як люто червоні ненавиділи рудих, руді — чорних, а всі разом — і чорні, й червоні, й руді — його, білого, тільки за те, що він білий.

З болем у серці Біляк лягав спати, щоразу сподіваючись, що вночі білий колір зникне, і просинався зі страхом у серці — нічого не мінялося, і тільки мати, як і раніше, була лагідна з ним...

І ось він досяг віку, коли покидають батьківський дім. "Як він знайде наречену? Заведе сім'ю?" — від цих думок мати в тривозі прокидалася вночі. До того ж одного дня вона зі страхом побачила на спині сина якісь горбочки. Вона не могла збагнути, що це таке. Спершу вони були ледь помітні. "Може, це якась випадковість? Може, інші їх не помітять?" — намагалася вона заспокоїти себе, але не минуло й двох днів, як з горбочків з'явилося щось схоже на крильця. Через тиждень сумнівів не залишилося: крильця перетворилися на справжні крила.

— Біла мурашка! Крилата мурашка! Який жах!

Рада племені ухвалила прогнати Біляка. Нехай поселиться десь поблизу, проте живе сам. Сумно похиливши голову, без суперечок, Біляк скорився долі. Втім, жити поблизу племені виявилося куди важче, ніж бути справжнім вигнанцем.

Але кому він потрібен? Для неба і квітів він чужий, а зірки й метелики добре розуміють, що він не їхнього роду-племені.

Крилатий Біляк, ховаючись од власної тіні, біг усе далі в зарослі трави й зненацька вискочив на берег річки.

— Ой, яке сріблясте диво! — завмер він, заворожений блиском річки і не помічаючи, що ззаду до нього підкрадається прудка зелена ящірка. Коли ж побачив її, то йому здалося, що зазирнув у вічі смерті. Він підстрибнув, крила самі собою розпустилися, і струмінь повітря підняв його вгору. Під собою він угледів ціле море густої трави. Біляк не міг отямитися від зачудування: він, нікчема з нікчем, наче метелик, бабка чи птаха, летить! Летить, а під ним пропливають сріблясta річка, мурашники — дрібні, мов якісь камінчики, крони лип.

Неначе в пропасниці, повернувся Біляк до свого дому і за всю ніч навіть не стулив повік. А раптом йому тільки наснилося, що він літав? А раптом це лише болюче наслання?

Ой, як довго не приходив світанок! Біляк заледве дочекався, коли сонце торкнулося річки й, пробуючи міць крил, одразу ж злетів. Прекрасна донька цариці й увесь мурашиний люд не вірили власним очам. Хіба мурашки можуть літати? Але Крилатий Біляк дедалі стрімкіше злітав у височінь. Якими маленькими здавалися звідси крони дерев, а мурашника взагалі не було видно! Він летів усе далі й далі. Ось перелетів через галявину, річку, відчув легку втому в крилах і сів на золотаву голівку кульбаби.

— Який красень! — вигукнув коник.

— Як він швидко літає! — прошепотіла кульбаба.— Це, мабуть, мурашиний цар.

Від таких слів у нещасного крилатого вигнанця запаморочилася голова. Він то вірив словам веселих мешканців галявини, то не вірив. Але ввечері Біляк усе-таки повернувся до рідного мурашника. Хтозна, може, повернувся тому, що, крім усмішки матері, помітив усмішку і на обличчі прекрасної доньки цариці? Земля під ним розкривалася у всій своїй принадності, а крила з кожним днем міцніли й несли його дедалі швидше.

Якось він злетів вище, ніж будь-коли до цього, і не зауважив, що під ним, наче лиховісні крила крука, скупчилися хмари. Почалася нестримна злива. Біляк був над нею, але все ж занепокоївся, хоча відразу ж спохопився: "Дурний я, дурний! Адже вони женуть мене від себе, зневажають! А я ще за них турбуюся!"

Однак любов пересилила образу, і, щойно злива закінчилася, Біляк спустився до мурашника. О, як шаленіла річка! Як піднялися її води! Як шалено мчали вони на мурашник! Але мчав і Біляк: напружуючи всі сили, він таки першим дістався до мурашника.

— Кидайте все і тікайте! Річка вийшла з берегів! — вигукнув він, ледве перевівши подих.

Зухвала молода мурашка розсміялася йому в лице й запитала:

— Ти гадаєш, що в тебе одного є очі?

Однак мало хто підтримав цей сміх, плем'я прислухалося і справді вчуло шум річки. Куди тікати від води, ніхто не знав, навіть цариця розгублено здвигнула плечима. Погляди всієї мурашви зосередилися на Біляку. Вони ж вигнали його з племені, а що як він натомість не захоче

показати їм дорогу, якщо полетить собі в небо, навіть не оглянувшись на них? Біляк і сам деякий час вагався, а потім рішуче сказав:

— Ідіть за мною!

У свої могутні обіймі він передовсім узяв матір і переніс її на сусідній пагорб. Потім переніс найстаріших, молоді самі бігли, безжально розштовхуючи слабких і хворих. Іще раз Біляк прилетів до мурашника й в останню мить схопив кошик з мурашенятами — вода вже тягнула його на дно. Мурашине плем'я з полегкістю зітхнуло, а матері стали опікуватися дітьми, найдосвідченіші розбрелися схилом пагорба в пошуках їжі. На Біляка вже ніхто не зважав, лише один з присоромлених молодиків процідив крізь зуби:

— Ну й задавака!

Це була остання крапля: сором і гнів переповнили серце Крилатого Біляка. Він низько вклонився матері й сказав, що йде з племені. Якщо вона хоче, то нехай іде з ним, а тут він більше не може залишатися.

Сама не своя від утоми й переляку, мати не знала, що робити. Покинути плем'я? Залишити Біляка самотнім? І вона мовила:

— Залишайся, сину! З часом плем'я оцінить твій подвиг.

— Для мене племені більше не існує! — вирвалося з грудей Крилатого Біляка, а плем'я від подиву не зронило й звуку.

Такого ще не було й ніколи не буде! Він утратив здоровий глузд. Такого ще не було, щоб мурашка збунтувалася і по своїй волі покинула плем'я!

Марно його стримували. Похнюпившись, зі сльозами на очах, він рушив до підніжжя пагорба. У вухах у нього бриніло: сам! У всьому

проклятому світі він — сам! Немає у нього ні товариша, ні брата. На сусідній узгірок він ледь виповз, а узгірок цей був наче навмисно створений для мурашника. Але навіщо будувати мурашник, якщо жити в ньому нема кому? Крижаною хвилею самотності обдало Біляка, і в цей час він почув чиєсь дихання. Хто б це міг бути? Озирнувся ліворуч, праворуч — ніде нікого.

З важким серцем почав Крилатий Біляк будувати новий дім, але звук чийогось дихання не переривався. Нарешті його погляд сягнув до підніжжя пагорба: по схилу повільно, спотикаючись на кожному кроці, піднімалася мати, а підтримувала її донька цариці. Не вірячи своєму щастю, Біляк ущипнув себе: дива трапляються лише в нічних снах! Ось-ось видиво щезне, мов хмарка, яку жене буря. І він знову залишиться сам!

Та надаремно він ятрив рану. Дві мурашки, всміхаючись, повзли до нього, а на сході ріс місяць, білий і крилатий, наче найкрилатіша біла мурашка.